

Posudek vedoucí práce na bakalářskou práci Kryštofa Zelenky

Česká hraná tvorba pohledem esejistické kritiky

Vztah filmové kritiky a tvorby filmů probíhá po vícero liniích – kritici i filmaři vytvářejí společně určité kulturní prostředí vyzdvihující na filmech v dané době určité kvality, přičemž výsledkem není nějaká jednoduchá shoda mezi tvůrci a kritikou, ale spíše nepřestávající dialog, někdy vedoucí ke vzájemné podpoře či inspiraci, jindy k ostrému vymezování nesouhlasných stanovisek. V době internetu se zdá být čím dál slabší „doporučující“, marketingová funkce filmové kritiky, protože diváci se nyní orientují v nabídce kin spíše podle onlinových referencí jiných diváků než podle názorů profesionální kritiky, nicméně filmová kritika v této změněné situaci stále ještě nabízí prostor pro více fundované, i když nutně subjektivní analýzy kritizovaných děl. Rozhodnutí Kryštofa Zelenky zaměřit se ve svém textu na výzkum pouze tzv. „esejistické kritiky“, tvořící vcelku minoritní, ale na druhou stranu nejvíce podrobnou, analytickou a argumentovanou část psaní o filmu, mi v této perspektivě připadá velmi dobré – právě toto psaní nabízí filmovým tvůrcům nejvíce konkrétní a seriózní oponenturu jejich děl a v rámci lokální filmové kultury v ideálním případě napomáhá rozvíjet nejvíce sofistikovaný způsob myšlení o kinematografii. Otázka nicméně je, zda opravdu česká esejistická kritika tuto roli v současnosti plní (tak jako ji kdysi v 60. letech plnila Film a doba) a jakým konkrétním způsobem se k české filmové tvorbě vztahuje, zda je možné vysledovat určité tendence v tom, na co a jakým způsobem se zaměřuje v rámci kritizování české kinematografie. Právě na zodpovězení těchto otázek se pisatel ve své bakalářské práci soustředil.

Na Kryštofův text oceňuji, že postupoval velmi promyšleně a systematicky. Jasně vymezuje a zdůvodňuje vzorek kritik, které bude zkoumat - v jakém období byly napsány, jaký typ psaní o filmu jej zajímá a z jakých důvodů, jaké prvky kritik bude zkoumat. Pro kategorizaci jednotlivých typů českých filmů funkčně použil respektovanou *Studii vývoje českého filmu* vytvořenou na Masarykově univerzitě. Pečlivě uvažoval o metodě svého výzkumu, aby se vyhnul příliš subjektivnímu posuzování toho, co kdo napsal. Vzhledem k různorodosti názorů jednotlivých kritiků se ukázala být vhodným přístupem metoda kvantitativní analýzy, zkombinovaná nicméně i s kvalitativní. Kryštofova bakalářská práce díky tomu přináší empiricky podloženou analýzu, která nám ukazuje, na co se skutečně kritici v jednotlivých periodikách zaměřují či nikoli (na jaký typ filmů, na jaký typ prvků daných děl), což ve výsledku poskytuje ohromně zajímavý materiál, který osvětluje rozdílnou redakční politiku jednotlivých médií, stejně jako přibližuje celkovou situaci v české kulturní debatě o kinematografii. Autor vždy velmi pečlivě argumentuje a i když zkoumaná data také částečně interpretuje, nikdy se nepouští do nějakých přehnaných zobecnění či hodnocení, která by nebyla podložená. Ve výsledku se mu daří podle mě přesvědčivě ukázat mj. rozdíly týkající se zaměření, ale i kvality mezi jednotlivými zkoumanými periodiky (viz např. nedostatek analytického psaní v mnoha periodikách anebo odlišné důrazy kladené třeba na kontext života a tvorby autora).

Bylo by zajímavé prozkoumat sociologickým způsobem i druhou stranu tohoto komplikovaného vztahu, tedy to, jak sami filmoví tvůrci reagují na filmovou kritiku, jak podle nich funguje či nefunguje, co jim přináší či nepřináší, ale to by bylo samozřejmě už tématem pro zcela jinou akademickou práci.

Celkově tato bakalářská práce potěší svým empirickým založením, jasnou strukturou, funkčním vymezením otázek i metody práce, stejně jako rozumnou opatrností, s níž autor vyvozuje ze získaných dat nějaké závěry. Bakalářskou práci Kryštofa Zelenky považuji v českém akademickém prostoru za velmi solidní, původní výzkum v dané oblasti, a proto ji navrhuji hodnotit známkou A.

5. 9. 2017

Helena Bendová